

Fabrikalardan makine sesinden

önce *İşçinin Sesi* gelecek!

Yıl: 15, Sayı 372, 13 Mart 1989

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Tek büyük işçi sınıfı!

Tek silah illegal parti!

Tek yol devrim!

Gorbaçovlar perestroyka adını verdikleri reformlarla Sovyetler Birliği'nin çehresini değiştirme çabasına hız verdiler. Kendilerine karşı henüz güçlü bir sol muhalefetin örgütlenmiş olmamasını fırsat bilerek, giderek daha da açık konuşuyorlar. Marksizm-Leninizmden ne kadar farklı düşündüklerini saklamaya artık eskisi kadar gerek duymuyorlar.

Gider k açılıp saçılıy rlar

II

Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov yönetiminin görüşleri, kabak çiçeği gibi açıyor. Sovyet dışişleri bakanı Şevardnadze'nin geçen yıl Eylül ayı sonunda, devlet başkanı Gorbaçov'un Aralık ayı başında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yaptıkları konuşmalar, SBKP Politbürosu yeni ideolojik işler sorumlusu Vadim Medvedev'in Ekim ayında Moskova'da düzenlenen uluslararası bir toplantıda "modern bir sosyalizm kavramı" üstüne yaptığı son "katkı"lar(!), *perestroyka* 'cılarının Marksizm-Leninizmi yadsıdıklarını, kapitalizmi hortlatmaya çalıştıklarını, burjuva "insanlığın" savunusuyla birlikte devrimi yadsıdıklarını kuşkuya yer bırakmayacak açıklıkta ortaya koyuyor.

Mercan Köklü

Dünya koşullarında, gerek nükleer yıkım tehlikesi gerekse çevresel sorunların büyümesi açısından, "yüzyılın ortalarından" bugüne, Marksist-Leninistlerin görüşlerinde "köklü revizyon" hatta yalnızca revizyon gerektirecek bir değişiklik olmadığını, yazımızın ilk bölümünde ömekleriyle gördük.

Yine gördük ki, Gorbaçov, varlığını varsaydığı "insanlığın ölüm-kalım sorunu"nu *gerekçe* yaparak, Marksizm-Leninizmde "köklü revizyon" yapılmasını öneriyor. Önermek ne söz. Sovyet ekonomisinde, siyasal yapıda ve SSCB'nin dış siyasetinde başlattığı girişimlerle, sözde ve eylemde Marksizm-Leninizmin tama-

men *dışında* olduğunu açıkça gösteriyor. Üstelik, Sovyet işçi sınıfını ve dünya devrim hareketini şaşırtmak amacıyla yararlandığı Marksizm demagojisine de artık eskisi kadar gereksinme duymuyor.

Proletarya düşmanı bu çizgi, birçok Sovyet yazarının yazı ve tebliğlerinde açılıp saçılıyor. Bu arada, özellikle Gorbaçov'un, dışişleri bakanı Şevardnadze'nin, SBKP Politbürosu'nun ideolojik işler sorumlusu Vadim Medvedev'in konuşmalarında, geçen yıla göre çok daha olgunlaşmış olarak karşımıza çıkıyor.

Gorbaçov, izlediği çizgiye "yeni siyasal düşünce" adını veriyor. Bu "yeni" düşüncenin temel öge ve

ilkelerine, sözünü ettiğimiz Sovyet yetkililerin de yardımıyla bakalım.

II. Gorbaçov'un "yeni" düşüncesini 100 küsur yıldır tanıyoruz

"Yeni düşünce", bir bakıma 26. Kongre'de savunulan görüşlerin mantıksal bir devamıdır. Ancak bir farkla. "Yeni"(!) düşünce, Lenin'in ölümünden bu yana derece derece yükselen oportünizmin niceliksel birikiminde artık bir nitelik sıçramasıdır. O, oportünizm bile denilemeyecek ölçüde Marksizm-dışı bir olgudur.

"Modern"(!) sosyalizm ve "yeni"(!) düşünce — aynı madalyonun iki yüzü

1988 Haziran'ında toplanan SBKP 19. Tüm Ülke Konferansı'nda yaptığı konuşmada Gorbaçov, "yeni siyasal düşünce"ye neden gerek duyduklarını da anlattı.

Konferansta okuduğu rapora göre, ABD'yle içine girilen silahlanma yarışı kritik bir noktaya yaklaştıkça, SSCB'nin "barış ve silahsızlanma için geleneksel siyasal ve toplumsal faaliyetleri,... inandırıcılığını yitirmeye" başladı. Bu gidişin "mantığını altüst etme" çabası, dış siyasetin "kararlı yeniden biçimlendirilmesini", *bu da*

"yeni siyasal düşünceyi" gerektirdi. "Bu düşüncenin temelleri Merkez Komitesi'nin Nisan 1985 plenumunda ve partinin 27. Kongresi'nde atıldı." Bu, Gorbaçov'a göre, SBKP'nin uluslararası faaliyetlerini, "perestroyka koşullarında felsefi bir temele oturttu." (M. Gorbaçov, "SBKP 19. Tüm Ülke Konferansına Rapor", Moscow News, Sayı:27, 3 Temmuz 1988) (abç)

Gorbaçov'un "henüz sonul ve tamamlanmış bir doktrin" olmadığını (agy) söylediği "yeni" düşüncenin geliştirilmesinde paçayı sıvayanlardan biri de Politbüro ideolojik işler sorumlusu V. Medvedev'dir. Medvedev, Ekim 1988'de Moskova'da yapılan ve "modern günün sosyalizminin, onun barışçıl toplumsal ilerlemede rolünün ve insanlığın tarihsel yazgısının" tartışıldığı uluslararası toplantıda "modern"(!) sosyalizm kavramı üstüne bir konuşma yaptı.

Gorbaçov'ların anlayışının derli toplu bir anlatımı da olan konuşmasına Medvedev şöyle başladı:

"Tarihte zaman zaman, varolan toplumsal gelişmenin ve onun geleceğine ilişkin perspektiflerin ciddi gözden geçirilmesi için gereksinim doğar. Bugün sosyalizmin, derin ve niteliksel bir yenilenme ve daha güçlü dinamizm kazanmayı gerektiren bir meydan okuma ile yüzyüze olduğundan kimsenin kuşku olduğunu sanmıyorum... Yetmişlerin sonundan bu yana olumsuz eğilimler artan ölçüde öne çıktı. Sosyalizm ekonomik gelişme hızında kapitalizm önündeki üstünlüğünü yitirdi ve bugün teknolojinin yeni alanlarında geri kalmaktayız..." (V. Medvedev, "Modern bir sosyalizm kavramı", Pravda International, 1988/11-12)

Gorbaçov, 19. Konferans'ta, "yeni düşüncenin" ortaya çıkışını, dış siyasetin mantığının altüst edilmesi gereği ile açıklıyordu. Medvedev ise, iç siyaset düzeyinde getirdiği yanıtla işin aslına iniyor. Sovyetler'in emperyalizmin gerisinden gelmekte olduğunu itiraf ediyor. "Modern"leşme(!) gereğini bununla açıklıyor.

Medvedev işe Lenin'den başlıyor. Bu, elbette, Gorbaçov çizgisinin mantıksal bir sonucudur:

"Modern"(!) dedikleri, kapitalizmi hortlatma çabasıdır

"Perestroyka'nın potasından ne tür bir toplumsal yapı çıkmasını bekliyoruz?" Medvedev bu soruyu yanıtlarken, esas olan Lenin'in sosyalizm anlayışını, gibi sözler ettikten sonra sadede geliyor ve şöyle diyor:

"Vladimir İlyiç Lenin'in bizzat kendisinin, savaş komünizminden Yeni Ekonomik Politika'ya (NEP) geçiş döneminde önemli bir evrim geçirdiğini ihmal edemeyiz." (Vadim Medvedev, "Modern bir sosyalizm kavramı", Pravda International, 1988/11-12) (abç)

Burada Medvedev, Lenin'in sosyalizm anlayışının NEP döneminde, NEP'in uygulamaları yönünde değiştiğini ileri sürerek adı bir demagoji yapıyor. Lenin'in NEP'i, emperyalistlerce kuşatılmış olan dünyanın ilk işçi devletine nefes alma olanağı sağlamak ve bu arada proletarya diktatörlüğünü daha da sağlama almak için, verilmesi o dönemde zorunlu bir ödün olarak gördüğünü

biliyoruz.

Bu demagojinin amacı, Gorbaçov'un perestroyka'sıyla başlatılan ve kapitalist yapı ve mekanizmaları sosyalist ekonomiye sokan uygulamaların "kitabına uygun" olduğunu göstermektir. Bu amaç, Medvedev'in, sosyalizm kuruculuğu sırasında özel mülkiyete, kapitalist ekonomik mekanizmalara, kulaklara takınılan tutuma, "Lenin'in dogmatik olarak ele alınması", "sosyalizmin deformasyonu" ya da "sosyalizmin insani özünden sapma" olarak saldırmışından da bellidir. Uzunca bir alıntıyla Medvedev'in sosyalizmini(!) görelim:

"Sosyalizmin ekonomik temelleri hakkındaki fikirlerimiz ciddi bir yenilenme ve genişlik kazanma gereksinimi içindedir. Yakın zamana kadar sosyalizmin inşasının birçok farklı yanı ve sürecin karmaşıklığı, kooperatiflerin ve özel işletmelerin yapay olarak azaltılırken devlet mülkiyetinin güçlendirilmesine indirgenmişti. Biçimsel kollektifleştirme, sosyalist dönüşümü tamamlamanın ölçütü olarak tanımlanıyordu. Planlı kalkınma, idarenin (management) katı merkezileştirilmesi olarak görülüyordu. Meta-para ilişkileri ve işletmelerin ekonomik yalıtılmışlığı küçümseyordu.

"Ekonomik reformun özünde, bilimsel ve teknik ilerlemenin ivmesini artırarak üretimin ve üretim kalitesinin geliştirilmesini özendirecek ekonomik dürtülerin yaratılması ve yerleştirilmesi yatar. Ama esas olan, geçmişte karşılaştığımız insanın kamu mülkiyetinden yabancılaşmasının üstesinden gelmek için, mülkiyet ilişkilerinin yeniden yapılandırılmasıdır. Kamu mülkiyetinin, yeni biçimler altında üretim araçları olarak kullanılmak üzere devredilmesine ilişkin geri döndürülemez ve genel süreç, ki son on yıllarda bu bilinmiyordu, (şimdi-İ.S.) oluşmaya başladı. Dobra dobra söylenmelidir ki, bu süreç birçok ekonomi-politikçiyi gafil avladı. Bir teorik çalışma eksikliği, tam olarak anlama yoksunluğu hatta kuşku ile karşılaştık.

"Geçmişte kamu mülkiyetine takınılan tutumların ve bu soruna ilişkin yaklaşımların yanlış olduğu ortaya çıkarıldı. Leasing'i (kontratla belli bir süre için kiralama) alın: Tarımda ve hizmet endüstrisinde nasıl patlayıcı bir etki yapmakta olduğunu hepimiz biliyoruz. Ama, Moskova'daki Butovski inşaat malzemeleri kompleksinin gösterdiği gibi, endüstride de aynı etkiyi yapabilir. Dahası, kiralama, ağır endüstride, yalnızca hasta işletmelere değil, sağlıklı olanlarına da uygulanabilir. 1930'da yasaklanan işgücü kiralaması (labour leasing) uygulamasını yeniden başlatmalı ve onu sosyalist mülkiyet ilkesini(!) eyleme geçirmenin en vaadedici yöntemlerinden biri olarak yaygınlaştırmalıyız.

"Aynısı, kooperatifler için söylenebilir. Kooperatif ilkeler, bireysel emeğin farklı türleri gibi, yalnızca küçük üreticilere değil, ama üretimin çoğuna ve ekonomik bağlantılara, ve ağır endüstriye, çeşitli tiplerde ortak işletmeler (joint ventures) yaratarak, yardımcı endüstrilere, endüstriyel altyapı için üretilen genel hizmetlere, vb., uygulanabilir.

"Sosyalizm altında meta-para ilişkilerinde ve plan ve pazar arasındaki bağlantılarda da yeniden düşünme gereksinimi vardır." (agy) (abç)

Medvedev'in sözleri, arife tarif gerekmez dercesine açıkça meramını anlatıyor.

Perestroyka'cılara göre sosyalizm özel mülkiyetin azaltılıp devlet mül-

kiyetinin artırılmasına indirgenmiştir. Planlı kalkınma ise merkezileştirilmenin yetkinleştirilmesi değildir. Esas olan, kamu mülkiyetinin (sosyalist mülkiyetin) yarattığı "yabancılaşmaya"(!) son vermek için mülkiyet ilişkilerini yeniden düzenlemektir. Bunun anlamı da, kamu mülkiyetinin, ağır endüstride bile özel ellere devredilmesidir. İşgücü, toprak, bütün endüstri, parça parça, aşama aşama özel teşebbüse kiralanmalıdır. Sosyalist ekonominin beyni olan merkezi planlama işlev gördükçe bu uygulamalara engeller çıkacağını bildikleri için, "plan ve pazar arasındaki bağlantıları da yeniden düşünmek gerek" diyorlar.

Medvedev'in "modern"(!) sosyalizmi(!) sosyalizm değildir. SBKP'nin ideologu, adıyla sanıyla kapitalist üretim biçimini, "modern"lik adına savunmaktadır. Perestroyka, SSCB'de kapitalizmi geri getirmeye yönelik hareketin ideolojisidir.

Sosyalizmle "modern"(!) sosyalizmin(!) farkı

Sosyalizm, komünizmin ilk evresidir. Genel olarak, "işçi sınıfının iktidarı, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ve planlı ekonomi" olarak tanımlanır. Sosyalizm, kapitalist toplumdan çıktığı biçimiyle bir komünist toplumdur. Kendi başına bir üretim biçimi değil, kapitalizmden komünizme geçiş toplumdur.

Sosyalizmin referans noktası kapitalizm değil, komünizmdir. Yani sosyalist toplumun sosyalistliğinin ilerlemesi, işçi sınıfının erkini ne kadar artırıp yetkinleştirdiğiyle, toplumsal mülkiyetin ne kadar yaygınlaştırılıp derinleştirildiğiyle, ekonominin ne kadar planlılaştırıldığıyla değerlendirilir. Medvedev tam da bunlardan şikayetçidir.

Lenin, "sosyalizmin amacı, tüm üretim araçlarını tüm halkın mülkiyetine çevirmektir" diyor. (Lenin, Toplu Yapıtlar, İng. basım, c 42, s.63) Bunu tekrar tekrar vurguluyor. Sınıfların kaldırılmasının sosyalizmin so-

nul hedefi olduğunu anlatırken şöyle diyor:

"Açıktır ki, sınıfları tam olarak ortadan kaldırmak için sömürücüleri, toprak sahipleri ile kapitalistleri alaşağı etmek yetmez. Onların mülkiyet haklarını ortadan kaldırmak yetmez. Ayrıca üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırmak, kent ile kır arasındaki ayrımı ve kol emekçileri ile kafa emekçileri arasındaki ayrımı da kaldırmak gerekir..." (Lenin, agy, c.29, s 241)

Medvedev, kamu mülkiyetinin özel ellere devredilmesinden yanadır. Üstelik bunu, ağır endüstrinin de dahil olduğu kapsamlı bir ekonomik çerçevede içinde savunuyor. Diline en çok "devlet mülkiyeti" kavramını dolandırmıştır ve özel mülkiyete bakmaktadır.

Devlet mülkiyeti ve kooperatif mülkiyet sosyalist toplumlardaki iki mülkiyet çeşididir. Daha ileri olan

mülkiyet biçimi devlet mülkiyetidir, ama o da kendi içinde bir amaç değildir. "Tüm halkın gerçek ortak mülkiyetine, komünizme geçişte proletaryanın kapitalizmden alarak kullandığı, kendi amaçlarına hizmet ettirdiği, geçiş aşamasının en tutarlı mülkiyet biçimidir. Ancak, tam da bu nedenle, sosyalizm aşamasında gerileyen kapitalizmle ilerleyen komünizmin kavgasını temsil eder." (R.Yürükoğlu, Yaşayan Sosyalizm, s.85) Farklı mülkiyet biçimlerinin varlığı (ya da savunusu), farklı sınıfların varlığıyla (ya da savunusuyla) bağlıdır. Bir kavga odağı olan bu tartışmada Medvedev'in işçi sınıfından yana olmadığı açıktır.

Lenin, "komünizm ülke çapında büyük ölçekli üretimin olabilen en yüksek merkeziliğini gerektirir ve varsayar" diyor (agy, c.42, s.96) Demokratik merkezileştirilmenin ekonominin uygulanması konusunda ise şunları yazıyor:

"Demokratik merkezileştirilme bürokrasi ve rutincilikle karıştırmaktan

daha yanlış birşey yoktur. Bizim şimdi *görevimiz*, demokratik merkezîyetçiliği ekonomik alanda uygulamak, demiryolları, posta ve telgraf hizmetleri, diğer taşımacılık araçları vb. ekonomik girişimlerde mutlak bir uyum ve birlik sağlamaktır. Aynı zamanda, gerçekten demokratik bir anlamda anlaşıldığında, merkezîyetçilik, tarihte ilk kez yaratılan bir olanağı, yalnız özgül yerel özelliklerin değil, ayrıca yerel yaratıcılığın, yerel girişimciliğin, ortak amaca ilerlemenin çeşitli yol, yöntem ve araçlarının tam ve önu kesilmeyen bir gelişimini varsayar.” (Lenin, *agy*, c.27, s. 207-208)

Medvedev ise, merkezîlikten, merkezi plandan yüksek sesle şikayet ediyor, kapitalist üretim ilişkilerinin daha rahat gelişebileceği bir ortam olan pazara geçişin yolunu hazırlamaya çalışıyor. Oysa, demokratik merkezîyetçilik temelinde oluşturulan merkezi planlama, sosyalizmde şikayet edilecek bir olgu değil, *zorunluluktur*. Ve Medvedev'in yaptığı, planın aksaklıklarının değil kapitalizme geri dönüşün tartışmasıdır. O, durgunluk dönemi adını taktığı dönemde “gelişmiş bir sosyalist toplum yaratıldığı tezi”nin yanlış olduğunu söylerken bir gerçeği, yıllar sonra bile olsa kabul etmiş oluyor. Ama bu gerçekten, kolektivistliği geliştirme sonucunu değil, özel mülkiyeti palazlandırma sonucunu çıkarıyor. Bu da amacıyla bağlıdır.

III. Dış siyaset iç siyasetin aynasıdır

SBKP Politbürosu'nun ideolojik işlerle sorumlu üyesi Vadim Medvedev'in yukarıda kısaca değindiğimiz “modern”(!) katkıları, Gorbaçov'un iç siyasetteki *perestroyka*'sıyla dış siyasette sözünü ettiği “yeni siyasal düşünce”nin birbiriyle bağlı olduğunu, birbirini ürettiğini güzel anlatıyor. Ülkede işçi sınıfının çıkarlarını savunmayan, sosyalizmi geliştirmeyi hedeflemeyen bir kadronun dış siyasette bunun zıddı bir tutum içinde olması anomali olurdu.

İçerideki sosyalizm düşmanı reformaları “modern”(!) sosyalizm(!) kılıfının ardına sığınarak nasıl sunuyorlarsa, iç siyasetle uyumlu bir dış siyaseti de “yeni”(!) düşünce sahtekarlığıyla geliştiriyorlar. Uluslararası düzeyde sosyalizmin değerlerinin inkarını, uluslararası ölçekte *sınıf uzlaşmacılığı ve işbirlikçiliğini* temel alan bir felsefe değişikliğini bakın nasıl da pervasızca savunuyorlar:

“Kendi yuvamızdaki köklü değişim —Gorbaçov'tan alıntı yapıyorum — bizim uluslararası konularda yeni yaklaşımlar benimsememizi de getirdi.” (Şevardnadze, “BM Genel Kurulu'nun 43. oturumunda konuşma”, *Pravda*, 28 Eylül 1988)

“Felsefi yaklaşımlarda ve siyasal ilişkilerde değişiklik yapılması, global ölçekteki nesnel süreçlere dayanarak, devletler arasında yeni ilişkiler kurulmasına yönelik çabalara güçlü dürtü vermenin ciddi öncülüğüdür.

“Buna denk düşen sonuçlar, hatta, faaliyetleri bir zamanlar soğuk savaşla birlikte anılan politikacılar tarafından *bile* çıkarılıyor... Ve *eğer onlar bile* böyle bir dönüş yapıyorlarsa, o zaman yeni kuşakların öne çıkmasıyla daha fazla olanağı ortaya çıkması olasıdır.” (Gorbaçov, “BM konuşması”, *agy*)

“Gittikçe çeşitlilik kazanan dünyada

katı kutuplaşma, yerini, onun (bu dünyanın-İ.S.) konsolide edilmesine bırakmalıdır. Bu, iki farklı sistem arasındaki hüsumetin, birbirinin karşısına dikilmeyen (non-confrontational) biçimler almalarına izin verecektir.” (Şevardnadze, “BM konuşması”, *agy*)

Sınıf uzlaşmacılığına ve işbirliğine dayalı anlayış, kaygan zemindir. Bir kez bu zemine girildi mi, hele Gorbaçov'un hızıyla girildi mi, artık durmak olanaklı değildir. Bu nedenle, söyledikleri, önerdikleri, “emperyalizmle çarpışma konumuna gelmeyen” biçimleri çooook aşıyor. Ideolojiyi de yadsıyorlar.

Marksizmden “kurtulmada” iç ve dış siyasetleri uyumludur

Komünist ideoloji, Sovyet ve dünya işçi sınıfının gerçek, uzun erimli çıkarlarını, yani dünya devriminin ilerletilmesini temel alır. Komünist dış siyasetin bu temelde (örneğin, ilhaklara karşı olmak, gerçek demokratik ve kalıcı barışı devrimlerde aramak gibi) ilkelerini koyar. Ideolojiyi yadsımak, aslında bu ilkeleri yadsımaktır.

Gorbaçov'lar, oportünizmden de geriye doğru bir nitelik sıçramasını temsil ettikleri için, oportünistler gibi “yarım hamilelik” yapmıyorlar. Şöyle diyorlar:

“Dünyadaki temel değişiklikleri analizimiz sırasında, *seçeneklerimizi sınır-layan...* birçok stereotipi aşıyoruz.” (Gorbaçov, “SBKP 19. Tüm Ülke Konferansı'na Rapor”, *Moscow News*, 3 Temmuz 1988) (abç)

“Yaşam bizi, alışkanlık haline getirdiğimiz *klişeleri ve miyadı dolmuş düşünceleri* bırakmaya ve kendimizi *hayallerden* kurtarmamıza yardımcı oluyor.” (Gorbaçov, “BM Genel Kurulu'nda konuşma”, *Pravda*, 8 Aralık 1988) (abç)

“Sovyetler Birliği, kendi değerlerimizi inkar etmeden ya da başkalarının kendi değerlerine sahip olma hakkını yadsımadan, halkların ulusal kendini ifade etme (self assertion) ve ekonomik boyunduruktan ve siyasal bağımlılıktan kurtulma özlemine saygıyı sürdürerek, *uluslararası ilişkilerin ideolojisizleştirilmesini* ve ideolojik farklılıkların ağırlıklı ögesinin dış siyasetin ve diplomasinin dışına çıkarılmasını destekliyor.” (Şevardnadze, “BM Konuşması”, *Pravda*, 28 Eylül 1988) (abç)

“Yeni aşama, uluslararası ilişkilerin *ideolojiden kurtarılmasını* istiyor...”

“(...)”
“Bırakın herkes kendi sisteminin, kendi yaşam biçimlerinin, kendi değerlerinin yararlarını yalnızca sözlerde ve propagandada değil, pratikte göstereyin.

“Bu, ideolojiler arasında dürüst bir yarışmadır. Ama, devletler arası ilişkiler alanına sıçramamalıdır. *Aksi takdirde...* uluslar arasında yaygın, eşit ve karşılıklı olarak yararlı işbirliğini başlatamayacağız, geri kalmışlığa, açlığa, cahilliğe ve öteki belalara son veremeyeceğiz, *nükleer tehdit ve militarizmi* safdışı edemeyeceğiz.” (Gorbaçov, “BM Genel Kurulu'nda konuşma”, *Pravda*, 8 Aralık 1988) (abç)

Görüldüğü gibi, *perestroyka*'cılar, bir yandan “klişe”, “miyadı dolmuş düşünce” ya da “seçeneklerini sınır-layan birçok stereotip” olarak nitelendikleri komünist ilkelerden kendilerini “kurtarmak” için canhıraş ma-

nevralar yapıyorlar. Bir yandan da, dünya burjuvazisine, yeni aşama dedikleri (şimdiki ve gelecekteki) dönemde, uluslararası ilişkileri ideolojik anlaşmazlık ve çatışmalardan uzak tutma gereğini savunuyorlar.

Dış siyasete bu yaklaşımları, içte *perestroyka* yoluyla kapitalist üretim ilişkilerini, özel mülkiyeti geliştirme çabalarıyla *uyumludur*. *Perestroyka* ile sosyalist toplumda yaratılması hedeflenen burjuvaziyle emperyalizmin temsil ettiği dünya burjuvazisi arasında “ideolojik bir çatışma” elbette doğal değildir.

Öte yandan, burjuvazinin allahının imanının, ahlakının ve “ilkesi”nin, yalnızca “kâr, kâr, kâr” olduğunu biliyoruz. Bunun dış siyasetteki yansımaları, dünyanın sömürü ve nüfuz bölgelerine bölünmesi, yeniden ve yeniden paylaşılmasıdır, sürekli bir ilhak eğilimidir. Gorbaçov'lar, “ideolojisizlik” kılıfı altında işçi sınıfının ideolojisini, komünist ilkeleri yadsırken, liberal burjuva tutum alıyorlar. Dünya burjuvazisine şunu diyorlar:

“Dünyanın yeniden ve yeniden nüfuz alanlarına bölünmesi *tarihsel olarak anlamsızdır*. Bugün tek bir etki alanımız vardır: Planetimiz. Tehdit edici yıkıcı gelişmeler karşısındaki etkimiz blok ve sistemlere bölünmüşse, bölük pörçükse, o (dünya-İ.S.) yokolacaktır.” (Şevardnadze, “BM konuşması”, *agy*)

Hem bu yaklaşım, hem de sosyalizm ile emperyalizm arasında cereyan eden ölüm-kalım savaşının, kimin değerlerinin, yaşam biçiminin ötekenden üstün olduğunu göstermeyi hedefleyen, özgürce, dürüstçe(!) bir “ideolojik yarışma” olduğunu savunmaları, *perestroyka*'cılarının emperyalizmi bir sistem, ilhak ve dünyayı nüfuz alanlarına bölme eğilimini ise onun yapısal bir parçası olarak algılamadığını gösteriyor.

Bir de, *perestroyka*'cılara göre, iki sistem birbiriyle dürüstçe(!), özgürce yarışacak, ama bu “ideolojik yarışma”yı devletlerarası ilişkilere sıçratmayacak. Sıçratırsa, bütün plan bozuluyor. Sınıf çıkarını, sınıfının ideolojisini dış siyasete yansıtmayan, emperyalist çıkarları savunmayan bir burjuvazi! Gorbaçov'un dünya değerlendirmesinden çıkan son garabetlerden biri de budur. Gorbaçov, Marksizmi yadsımakla yaşamın gerçeklerini yadsıdığı için, böyle komikliklere alışmamız gerekecek.

“Sınıf savaşı öldü(!), yaşasın sınıf işbirliği!”

Dış siyasette ideolojileri devredışı bırakma isteğinin bir sonucu sınıf savaşına ilişkindir. Gorbaçov'un *perestroyka*'sının yaratacağı burjuvaziyle emperyalist dünya burjuvazisi arasında herhalde sınıf çatışması olmayacak, gibi düşünüyorsanız, söyleyelim ki bundan da ötesi var. Gorbaçov'a göre tarihin motoru artık sınıf savaşı *değil!* Sosyalizm ve emperyalizm açısından çok derin sonuçları olan bu görüşü ilk farkedenler emperyalist basın organları oldu.

Haftalık *Time* dergisi, Gorbaçov'un sözlerinin Lenin'den çok, tarihteki Amerikan devlet adamlarından Thomas Jefferson'u anımsattığını belirtirken, “Marksist-Leninist global sınıf çatışması ideolojisini” terk edildiğini yazdı. “Lenin duysaydı donar kalırdı” diyerek, Gorbaçov'un

“yeni”(!) düşüncesine emperyalizmin ne kadar “değer biçtiğini” anlattı, ona iltifat etti. (*Time*, 19 Aralık 1988)

Newsweek dergisi ise, “o, Sovyet dış siyasetinin temeli olarak sınıf savaşını inkar ediyor” diye yazdı. (*Newsweek*, 19 Aralık 1988) *The Economist*, “Ne yazık ki 1917 oldu” başlıklı başyazısında, Gorbaçov'un vardığı noktadan duyduğu sevinci gizlemeye çalışırken, dobra dobra “bu da yetmez” diye bastırmayı ihmal etmedi. Sosyalizmin çözülmesinin ve kapitalizmin geri gelmesinin önem taşıdığını vurguladı. (*Economist*, 17 Aralık 1988)

Gorbaçov'ların söylediklerini konu konu örnekleyelim.

Uluslararası ilişkilerin sınıf karakterinin geri plana kayması ve giderek kaybolması üstüne, görüşlerini zaman içinde açarak, şunları diyorlar:

“Daha net anladık ki, uluslararası ilişkiler, *sınıf karakterini kaybetmeden*, giderek tam anlamıyla *ulusların arasındaki ilişkiler* durumuna geliyor... Ve bu, uluslararası meselelerde çıkar çeşitliliği görmezlikten gelinemez demektir. *Bu çıkarları dikkate almak, yeni siyasal düşüncenin önemli bir ögesidir.*” (Gorbaçov, “19. Konferans konuşması”, *agy*) (abç)

“Şimdi birbiriyle ilişkili ve birbirine bağımlı bir dünya biçimlenirken, *ortak'ın öncelliğinin kabulü*, çıkar dengesinin eksenidir.” (Şevardnadze, “Danimarka'da Borsa Kulübü'nün toplantısında konuşma”, *Pravda*, 22 Eylül 1988) (abç)

“Çıkarların başkalığı ve çeşitliliği, uluslararası sorunların çözümünde *evrensel insan değerlerinin önce gelmesi* ve siyasal araçların üstünlüğü, ve *birbirinin karşısına dikilme yerine diyalog...*” (Şevardnadze, “BM konuşması”, *Pravda*, 28 Eylül 1988)

Yaklaşım bu olunca, barış içinde birarada yaşama kavramının içeriği de değişiyor. Perestroykacılar, sınıf savaşını terminolojiden kaldırdıklarını açıkça belirtiyorlar.

“Bizim, uluslararası ilişkilerin evrensel ilkesi olarak barış içinde birarada yaşama ufkumuzda o, *sınıf savaşının özel bir biçimi olarak ortaya çıkmaz.*” (Şevardnadze, “BM konuşması”, *agy*) (abç)

“Yeni sosyalizm kavramı, modern dünyada onun tuttuğu yerin anlaşılması ile koparılmaz biçimde bağlıdır. Ve burada, sosyalizmin doğasının yorumunda yaptığımız gibi, herşeyden önce, barış içinde birarada yaşamının özgün Leninist anlayışına dönmeliyiz.

“Barış içinde birarada yaşama, tarihsel sınırlarını tanımlaması güç olan, uzun erimli bir süreçtir. *Sosyalizmin ve kapitalizmin, eskiden olduğu gibi, birbirine paralel olarak gelişebileceği fikri, şimdi eskimiştir.* Tam tersine, bunlar geliştikçe kaçınılmaz olarak *birbirlerinin sınırlarını aşıyorlar.* Her iki sistem kaçınılmaz olarak birbirlerini, tek ve aynı insan uygarlığının çerçevesi içinde, etkiliyorlar.

“...Bugün, evrensel değerler, ... uluslararası ilişkilerde merkeze geçtiler ve yeni siyasal düşüncenin çekirdeğini oluşturuyorlar.” (V. Medvedev, “Modern bir sosyalizm kavramı”, *Pravda International*, 1988/11-12) (abç)

“İhtiyacımız çeşitlilik içinde birliktir. Eğer bunu siyasette kabul eder ve seçme özgürlüğü ilkesine bağlılığımızı ilan edersek, o zaman *artık, bazılarımızın bu dünyada ilahi emrin yerine getirilmesi için varolduğu, ötekilerin ise yalnızca*

şans sonucu burada olduğu biçiminde düşünmeyeceğiz." (Gorbaçov, "BM konuşması", agy) (abç)

Tarihin motor gücü de sınıf savaşı değil(!)

Gorbaçov'lara göre, uluslararası ölçekte sınıf savaşı ortadan kalktı. Ama öte yandan, Marks-Engels, *Manifesto*'da, "günümüze dek bütün toplumların tarihi, sınıf savaşları tarihidir" saptamasını yapmışlardı. Tarihin, *ilerlemenin* motor gücünün sınıf savaşı olduğunu göstermişlerdi. *Perestroyka*yla gelen felsefi değişikliğin bu konuda kendine uygun yanıt getirmemesi mantıksızlık olurdu. Getiriyorlar. İlerlemenin karakterinin ve ölçütünün değiştiğini ileri sürüyorlar:

"Bizzat, *ilerlemenin karakteri ve ölçütü* fikri değişiyor.

"İlerlemenin bütün insanlığın ortak çıkarları temelinde oturacağı yeni bir çağa giriyoruz, ve bunun kavranması, *insanlığın ortak değerlerinin* dünya siyasetini belirlemede öncelik taşımasını gerektiriyor.

"Bir sözcükle, yeni gerçekler *bütün global durumu değiştiriyor*. Geçmişten miras bırakılan farklılıklar ve çelişkiler, yenileri ortaya çıkarırken, ya zayıflıyor, ya da yer değiştiriyor. Bundan önceki bazı anlaşmazlıklar ve tartışmalar önemlerini yitiriyor ve yerlerini doğası *farklı* çatışmalara bırakıyorlar.

"Daha fazla global ilerleme ancak, *yeni bir dünya düzenine doğru evrensel görüş birliği* yolunda arayış ile olanaklıdır." (Gorbaçov, "BM konuşması", agy) (abç)

Marksist görüşe göre emek en yüce değerdir. Gorbaçov'lar bu görüşte değiller. Onlar, hatta oportünistler gibi, "komünistlerin büyük birleştirici ilkesi barıştır" demekle de yetinmiyorlar. İzleyelim:

"Sovyet liderliği *iç ve dış siyasetini* baştan sona elden geçirmek için bir program hazırladı... Aşağıdaki temel fikirler bize *kılavuzluk* ediyor:

"— *Barış en yüce değerdir* ve bizim bütün moral, siyasal ve ideolojik kavramlarımız bunu yansıtmalıdır.

"— Barış içinde birarada yaşama özel olarak siyasal araçlarla düzenlenen devletlerarası ilişkilerin evrensel bir ilkesidir.

"— Karşı karşıya gelmekten *diyalog* ve hüsumettense *işbirliği* — bunlar, *şimdiki çağın*, uygarlığa bir hayatta kalma şansı veren *ivedi gerekleridir*." (Şevardnadze, "Danimarka konuşması", agy) (abç)

"İki yıl önce burada, *gurup, blok ya da ideolojik temeldeki değerlendirmelerin yerlerini en yüce değer olarak barışa bıraktıklarını* söylüyorduk. Yalnızca, deklarasyonların dilinden pratik eyleme çevrilen barış insanlığa hayatta kalma şansı verir." (Şevardnadze, "BM konuşması", agy)

Perestroyka'cılarının böyle cüretkar iddialarının temeli ne diye sorulunca yanıtı da hazırdır. *Perestroyka*'cılara göre, "bir bütün olarak insanlığın çıkarları", "Lenin'in de dediği üzere" (!!!) işçi sınıfının çıkarlarının önüne geçmiştir:

"Günümüz açısından — artan nükleer tehlikesiyle, bastıran öteki global sorunlarıyla ve tüm süreçlerin ilerleyen uluslararasılaşmasıyla, tüm ilişkilerine rağmen giderek daha bütünsel ve karşılıklı bağımlı duruma gelen bir dünyada

— işçi sınıfının çıkarlarıyla bir bütün olarak insanlığın çıkarları arasındaki ilişkiyi, ta baştan Marksizmde olan bir fikri daha derinden anlamaya çalıştık. Bu, bizi, yeni siyasal düşüncenin çekirdeği olan sonuca, *ortak insani değerlerin çağımızda öncelik taşıdığı sonucuna* ulaştırdı. Bu yeni siyasal düşüncenin *çekirdeğini* oluşturuyor." (Gorbaçov, "19.Konferans konuşması", agy) (abç)

"Bizim perestroykamız çerçevesinde formüle edilen öncelikler sistemi... Lenin'in 'Marksizmin temel fikirleri açısından, toplumun gelişmesinin çıkarlarının proletaryanın çıkarlarının üstünde olduğu' görüşünden esinlendi. (Şevardnadze, "Danimarka konuşması", agy) (abç)

Burada yapılan sahtekarlıktır. Çünkü, Marksizmin bu görüşü, işçi sınıfının çıkarlarıyla toplumsal gelişmenin çıkarları arasında *bir çelişki olursa*, neyin seçileceğini belirliyor. Ama böyle bir çelişki yoktur. Bugün durum tam tersinedir.

Nükleer savaşın çıkması da, dünyada ekolojik bir felaketin ortaya çıkması da işçi sınıfının çıkarlarına *terstir*. Tam da bu nedenle, nükleer ya da ekolojik bir felaketin önüne geçmek, *kalıcı ve adil barış*ı sağlamak, toplumsal gelişmenin özel kar değil de *toplumsal yarar* ilkesi ışığında sağlanmasını güvence altına almak için, *dünya işçi sınıfı dünya devrimini tamamlamak zorundadır. İnsanlığın çıkarları, işçi sınıfının bu hedefe ulaşmasına mutlak olarak bağlıdır*.

Burjuva "insanlığı" savunan Gorbaçov, elbette devrimi de yadsıyacaktır

Gorbaçov'ların savunduğu "insanlık", milyarlarca işçi ve emekçinin insanlığı değil, dünya burjuvazisinin "insanlığı"dır. Onun "insanlığın evrensel çıkarını öne aldık" demesinin ardındaki gerçek, burjuvazinin çıkarlarının proletaryanın ve dolayısıyla tüm toplumun çıkarlarının önüne konulmuş olduğudur.

Bunu Gorbaçov'un genel olarak devrimlere karşı çıkmasından, özel olarak 1917 devriminin mirasını yadsımasından da çıkarabiliriz:

"... İki büyük devrim — 1789 Fransız Devrimi ve 1917 Rus Devrimi — dünyadaki gelişmelerin yönünü köklü biçimde değiştirerek, tarihsel sürecin salt karakteri üzerinde güçlü birer etki yaptılar.

"Bu iki devrim, herbiri kendi yolundan giderek, insanoğlunun ilerlemesine dev birer dürtü verdiler. Ayrıca, *halkın kafasında şimdiye dek egemen olan düşünce kalıplarının biçimlenmesinde büyük katkı yaptılar*. Bu bizim en büyük entellektüel servetimizdir.

"Bugün *yeni bir dünya* ortaya çıkıyor ve biz onun gelecekteki gelişmesinin *yeni yollarını araştırmak* durumundayız. Elbette biriktirdiğimiz deneyime dayanmalıyız, ama aynı zamanda, *dün varolanla şu anda meydana gelen arasındaki temel farkı görmeliyiz*." (Gorbaçov, "BM konuşması", agy) (abç)

Gorbaçov'un en büyük sahtekarlıklarından biri de buradadır. Şunu diyor: Dün, kullanılmış olan devrim yöntemiyle bugün bir yere varamayız. 1917 devrimi, iyi hoş oldu da, artık yeni koşullar var (nükleer yıkım, vb.). 1917 devriminin deneyimi, düşünce ve eylem biçimi *eskidi!*

Nitekim, Gorbaçov'un şikayetçi olduğu sorunların en başında, devrimci düşünce kalıpları, yani *Manifesto*yla ayakları üstüne oturan ve özellikle 1917 devrimiyle biçimlenen *devrimci kafa yapısı, devrim bilinci* geliyor. Gorbaçov, devrimci düşünceleri, bizzat devrimi "yeni çağ"ın en tehlikeli odaklarından biri olarak görüyor ve ona savaş açıyor. BM konuşmasında birkaç yerde bunu şöyle vurguluyor:

"Öyle bir noktaya geldik ki, *kendiliğindenlik ve kargaşa bizi çıkmaz sokağa götürebilir*. Dünya topluluğu, süreçleri, uygarlığı korumak ve onu herkes için daha güvenli ve normal yaşama daha uygun yapmak üzere *biçimlendirmeyi ve kanalize etmeyi* öğrenmelidir...

"Herşeyin üstünde düşününce, görüyoruz ki, eğer geçmişin derslerini, günümüzün gerçeklerini ve global gelişmenin nesnel mantığını dikkate alırsak, yeni bir dünya inşa etmek üzere, *uluslararası durumu iyileştirmenin yollarını birlikte araştırmamız gerekiyor*..." (Gorbaçov, "BM konuşması", agy) (abç)

Oysa bunun da tek yolu olan devrimi Gorbaçov kendisi tıkamak için uğraşiyor. Emperyalizm varolduğu ve sosyalizm her alanda emperyalizmi geçemediği sürece, savaş tehlikesi artarak varolacaktır. Sosyalizm, zayıf halkaların devrimlerle emperyalist zincirden koparılması, sosyalist sisteme katılması olmadan, güçlenip emperyalist sistemi geçemez. Devrimlerin önüne set geçmek, sosyalist sistemin taze kan kaynağını kurutmak demektir. Gorbaçov, içte uyguladığı *perestroyka* reformları ile de zaten sosyalizmi zayıflatıyor. Yani o, insanlığın sorunlarını çözmeye değil burjuvazinin sorunlarını çözmeye çalışıyor.

Gorbaçov'un uluslararası hukuk düzeni dilenciliği

Gorbaçov, devrimleri feda etmenin ve durdurmaya söz vermenin karşılığında "uluslararası sosyal hukuk düzeni" dileniyor. "İdealimiz, hukuka dayalı siyasal sistemleri ve dış siyasetleri olan bir dünya devletleri topluluğudur" (agy) derken bunu dile getiriyor.

"Bu (Gorbaçov'un ideali olan uluslararası düzen-İ.S.), BM çerçevesinde bir uzlaşmanın yardımıyla, uluslararası hukukun ilke ve normlarının aynı tarzda anlaşılması, onların yeni koşullar ışığında kodlanması ve yeni işbirliği alanlarında yasa çıkarmanın dikkate alınması temelinde elde edilebilir.

"Nükleer çağda, uluslararası hukukun etkinliği, zorlama ve gerginlikten çok devletlerin çıkarlarının dengelenmesini yansıtan normlar temelinde olmalıdır." (Gorbaçov, "BM konuşması", agy)

"Hukuk devletlerinden hukuka dayalı bir dünyaya. Hareketin mantığı böyledir.

"Bu yolda başlangıç noktası, uluslararası hukukun gelişmesi için büyük uzun erimli bir program hazırlanması olabilir. Bunun dürtüsü, 'hukuk yoluyla güvenlik, güven ve işbirliği' belgisiyle ifade edilebilir.

"Barışa ve insanlığın güvenliğine karşı suçlarla ilgili bir yasanın hazırlıklarının bitirilmesi önemli bir adım olurdu." (Şevardnadze, "BM konuşması", agy)

"Bize öyle geliyor ki, devletler, Birleşmiş Milletler gibi, onsuz dünya

'siyasetinin kavranamayacağı eşsiz bir araca ilişkin tutumlarını, belli bir ölçüde yeniden gözden geçirmelidirler... BM,... farklı devletlerin çabalarını — ikili, bölgesel, ve kapsamlı — tek ve aynı yönde kanalize edebilecek tek örgüttür." (Gorbaçov, "BM konuşması", agy)

Bu konuda oldukça "iyimser"ler! Savaş tehlikesinin, liderlerin gösterdiği siyasal istekten dolayı *ortadan kaldırıldığına(!)* ilişkin birkaç söz bile ediyorlar:

"Devletlerin ortak çabalarıyla ve yeni siyasal düşüncenin ilkelerinin uygulanmasıyla, savaş tehlikesini kaldırmak olanaklı oldu.

"Bu, büyük ölçüde, devletlerin liderlerinin gösterdiği siyasal istektendir...

"Dünya, askeri alanda yeni, daha önceden akla bile getirilemeyecek açıklık kurallarını benimseyerek, kuşkusuz, ortak mutlak bir hakkın, hayatta kalma hakkının yaratılmasına doğru gidiyor." (Şevardnadze, "BM konuşması", agy)

Eh! Dünya devriminin ve sosyalist sistemin satılması karşılığında, savaş tehlikesini önlemişiz! Acaba? Ne savaş tehlikesi kaldırılmıştır, ne de dünya devrimi satılabilmıştır!

Sonuç

Gorbaçov'tan, Şevardnadze ve Medvedev'den örnekler vererek, *perestroyka*'cılarının Marksizm-Leninizmle kesinlikle hiçbir ilgisi olmayan düşünce yapılarını, iç ve dış siyasete ilişkin görüşlerinin birbirini nasıl tamamladığını da göstererek sergilemeye çalıştık.

Gorbaçov'un ve tüm *perestroyka*'cılarının başlattıkları uygulamalar, sosyalizm ve dünya işçi sınıfı için zararlı oldu, oluyor. Bu sosyalizm düşmanı tutumun dış siyasetteki yansıması da, aynı ölçüde zarar veriyor.

Perestroyka'cılarının Türkiye'deki çömezleri de bu zararlı görüşleri yaymak için yirtınıyorlar. Çeşitli yayın organlarıyla, burjuvazi ve emperyalizm açısından son derece legal ve "iltifata mazhar" olan bu görüşleri çarşaf çarşaf basıyorlar.

Ancak, yaşamdan kaynaklanmayan, yaşamla doğrulanmayan görüşlerin ölü görüşler olduğunu biliyoruz. Yaşamdan çok iyi biliyoruz, her an yaşıyoruz ki, ne emek-sermaye ilişkisi, ne sosyalizmle emperyalizm arasındaki ölüm-kalım savaşı, çağımızın bu ana sorunu ortadan kalkmadı. Dünya kapitalist sisteminin ve Türkiye kapitalizminin bunalımlı yapısı, bunalımları her seferinde daha derinleşip yaygınlaşarak sürüyor.

Dünyanın birçok ülkesi, (Peru, El Salvador, Sri Lanka, G.Kore, Brezilya, Arjantin, Birmanya, Filipinler, vb.) giderek derinleşen devrimci durumlarla sarsılıyorlar. Emperyalizm, bir yerde yararlarını sarmaya (Gorbaçov'un da yardımıyla) çabalarlarken, yeni bölgelerde kavga yükseliyor. Türkiye'de devrimci durum dolu dizgin yaklaşıyor.

Dünyanın ve Türkiye'nin nesnel koşulları bir kez daha Marksizm-Leninizm doğruluyor. Militan-yığın-sal kavga, en ücra işçi yataklarını da içine alarak, büyüyerek yükseliyor.

Marksizmin o her işçi için basit, yaşamdan kaynaklanan, sade devrimci yolundan ilerleyelim. Dünya devrimi denen selin ileri akması için Anadolu toprağında derin bir yatak açalım.